

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Lennart Olsson
010-2245450

lennart.s.olsson@lansstyrelsen.se

Beslut
2014-09-24

Dnr 511-9906-2012

Sida
1(10)

Beslut om bildande av naturreservatet Heråmaden i Dals Eds kommun

Innehåll

Beslut om bildande m.m.
Syfte
Beslut om föreskrifter
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Ärendets handläggning
Skälen för beslut
Upplysningar
Ersättningstalan
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan
Bilaga 4. Sakägarförteckning
Bilaga 5. Besvärshänvisning O4
Bilaga 6. Sändlista

Administrativa uppgifter

Namn:	Naturreseptet Heråmaden
NVR ID	2031989
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Dals Ed
Ungefärlig mittpunkt	N 313214, E 6539795 SWEREF99
Fastigheter och ägare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Nyttjanderättsinnehavare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Areal (ha):	468 hektar
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Naturgeografisk region:	21 a Sydöstra Norges och sydvästra Sveriges kuperade barr- och lövskogslandskap; Östfold - Dalslandsområdet
Objektskategori:	SM, Skogs-/myrmosaik
IUCN-kategori:	Ib, Vildmarksområde

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara Naturreservatet Heråmaden.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m..

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara ett stort opåverkat naturområde med värdefulla vattenmiljöer, myrkomplex, skogar och kantzoner;
- bevara och utveckla förutsättningarna för flora och fauna knutna till våtmarkerna;
- bevara ett stort vildmarksområde av betydelse för landskapsbild, rekreation, forskning och friluftsliv;
- bevara äldre barrskogar av betydelse för faunan;
- säkerställa ett av länets tystaste områden;
- bevara odlingsspår och kulturlämningar av betydelse för landskapet och naturupplevelsen.

Syftet ska tryggas genom att:

- ingen verksamhet som påtagligt kan förstöra områdets karaktär av stort, tyst opåverkat område tillåts.
- sumpskogar, skog på myrholmar och spontansådd äldre barrskog lämnas till fri utveckling;
- en vandringsled anläggs och knyts samman med lederna i Tresticklans nationalpark;
- våtmarker och vattendrag skyddas så att myrens hydrologi bevaras;
- vid behov restaureras dikade våtmarksområden;
- ungskogar och avverkningsytor får utvecklas till barr- eller blandskog med rik förekomst av död ved;
- kulturspår och kulturhistoriska lämningar lyfts fram i anslutning till torpet Bastedalen.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. uppföra byggnad, mast, antenn, vindkraftverk eller annan anläggning;
2. uppföra stängsel eller annan hägnad;
3. anlägga väg eller parkeringsplats;
4. anlägga luft- eller markledning;
5. anordna upplag;
6. borra, gräva, schakta, tippa eller fylla ut;
7. dika, dikesrensa, dämna, muddra eller vidta annan åtgärd som påverkar områdets hydrologiska förhållanden;
8. bedriva täkt av berg, sten, grus, sand, lera, matjord eller torv;
9. avverka träd, gallra, röja, ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle eller utföra annan skogsvårdsåtgärd;
10. tillföra växtnäringssämnen, kemiska eller biologiska bekämpningsmedel;
11. kalka, annat än enligt gällande kalkningsplan. Inga nya våtmarker får tas i anspråk för kalkning.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel och som framgår under B.
- Vid reparation och underhåll av befintliga vägar.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas.

1. Märka ut naturreservatet i terrängen.
2. Anlägga vandringsled till torpet Bastedalen och vidare till Tresticklans nationalpark samt sätta upp informationstavlor.
3. Genomföra naturvårdsröjningar och slåtter i anslutning till torpet Bastedalen.
4. Genomföra åtgärder för att återställa hydrologin i tidigare dikade eller på annat sätt skadade våtmarkspartier.
5. Genomföra undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I den till detta beslut hörande skötselplanen (bilaga 3) framgår närmare var anordningar ska utföras och åtgärder vidtas.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 §)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. framföra motordrivna fordon, med undantag för uttransport av fällt vilt. Markskador skall undvikas;
2. störa djurlivet t ex genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig nära boplats;
3. fälla eller på annat sätt skada levande och döda träd och buskar.

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.
- När Länsstyrelsen, eller den Länsstyrelsen utser, genomför naturinventeringar vilka även kan innebära insamling av arter i vetenskapligt syfte.

Beskrivning av naturreservatet

Våtmarkerna kring Heråälven utgör ett stort, långsträckt myrkomplex som är uppsplittrat av fastmarksholmar. På holmarna växer vanligen äldre hållmarkstallskog med förekomst av torrakor. Myrarna utgörs i huvudsak av fattigkärr som omges av fukthedar. Våtmarkerna är tydligt västligt påverkade och terrängföljande. Närmast Heråälven löper ett långsträckt, öppet kärr. Ingreppen är få och området är vildmarksliknande. I reservatet ingår också äldre talldominerade gammelskogar och ett torp, Bastedalen, med tillhörande kulturmark.

Områdets myrar är mycket stora och det finns knappast några områden i länet som har så stora sammanhängande fattigkärr längs ett opåverkat vattendrag. Myrmarkerna i området uppvisar en stor variation av vegetations- och våtmarkstyper. Naturreservatets sammanlagda areal uppgår till nästan 500 ha, därutöver finns liknande myr och skogsmosaik i de närliggande Tresticklans nationalpark och naturreservatet Borgelemossen.

De övre delarna av Heråälven är i stort sett helt opåverkade av dikningar eller andra ingrepp, vilket medför att stora delar av Heråälven och dess omgivning har karaktären av opåverkat naturområde av en omfattning som är unik för södra Sverige. Heråälvens dalgång sträcker sig nästan en mil utan att den korsas av väg, kraftledning eller annat som stör landskapsbilden. Området är ett av de allra tystaste i länet.

Myrarna i området utgör typiska, representativa västsvenska våtmarker där inslaget av nordliga och mer ovanliga arter förstärker myrarnas våtmarksvärden. Myrarna utgör även häckplats för många fågelarter, exempelvis grönbena, trana och ljungpipare. Skogshöns som tjäder och orre nyttjar även myrarna under olika perioder. Myrholmarna och omgivande äldre barrsko-

gar hyser arter som pärluggla, sparvuggla, nattskärra och spillkråka. I området finns en del kulturspår kvar, bl.a. i anslutning till det gamla torpet Bastedalen. Myrslätter förekom så sent som på 1960-talet i området. De spår som finns kvar idag utgörs av delvis raserade slätterlador.

Den stora frånvaron av större vägar och kraftledningsgator tillsammans med tystnaden och känslan av orördhet ger en stark vildmarkskaraktär till området. Heråmaden är på detta sätt jämförbar med den intilliggande nationalparken Tresticklan. Området kan också fungera som en ekologisk korridor för spridning av naturskogsarter från Tresticklaområdet.

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen.

Planeringsbakgrund

Området ingår till största delen i ett område av riksintresse för naturvård som omfattar Tresticklans Nationalpark och myrmarkerna söder om denna (NRO14007). Naturvärdena är kopplade till vildmarkskaraktären, mångformigheten, storleken, orördheten, våtmarkerna och äldre spontansådda tallskogar.

I översiktplanen för Dals Eds kommun, antagen 2003-12-17, anges större delen av området som ekologiskt känsligt område där "åtgärder som kan påverka våtmarkerna bör undvikas". När det gäller områdesrekommendationer gäller för samma område att förutsättningen för att bevara områdets naturvärden är att det lämnas orört vad gäller våtmarker och kantzoner. Bebyggelse, täkter, anläggningar och vägar prövas restriktivt.

Heråmaden ingår i den Nationella myrskyddsplanen. Enligt de nationella miljömålen skall de våtmarker som ingår i planen ges ett långsiktigt skydd.

Ärendets handläggning

Frågan om reservatsbildning aktualiserades 2007 i samband med en avverkningsoffert på en myrholme i norra delen av området, då en diskussion med markägaren Bergvik AB inleddes. För två andra fastigheter Jakobsrud 1:16 resp Gunnarsbyn 1:10 inleddes året efter en diskussion om reservatsbildning beroende på markförsäljning respektive en planerad avverkning i direkt anslutning till myren. För Bergviks berörda fastigheter arbetades en överenskommelse fram med en avgränsning som innebar att några anslutande skogliga nyckelbiotoper och en del äldre skog i anslutning till myren inlemmades i reservatet.

Sedan 2010 gäller det s.k. Kometkonceptet i Dalsland, vilket innebär att markägarna själva kan anmäla områden som de vill ha skyddade, medan myndigheterna fått en mer rådgivande roll. Detta innebär att Länsstyrelsen släppte den ursprungliga ambitionen att skapa ett reservat som omfattade hela myrskyddsplaneobjektet. Däremot skickades en skrivelse ut i mars

2012 där de berörda fastighetsägarna informerades om reservatsplanerna och gavs möjlighet att anmäla sitt markområde för skydd. Det resulterade i att ytterligare sex fastigheter inlemdes i reservatet.

Samtliga berörda mark- och sakägare har förelagts enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m m att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

Förslaget till naturreservat har remitterats till Dals Eds kommun, Naturvårdsverket, SGU, Hav- och Vattenmyndigheten och Skogsstyrelsen. Ägare till grannfastigheter, Dalslands miljönämnd, Fylkesmannen i Östfold, Västkuststiftelsen, LRF Västra Götaland, Naturskyddsföreningen Norra Älvsborg, Dalslands Turist AB, Dalslands Botaniska Förening, Friluftsförbundet Tanumshede m fl. har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Dals Eds kommun har inget att erinra mot förslaget. **Sveriges Geologiska undersökning** har inget att erinra mot reservatsbildningen eller beskrivningen över geologin i området.

Naturvårdsverket tillstyrker bildandet av naturreservatet men anser att skrivningarna om kulturmiljöerna bör justeras. Skrivningarna har justerats så att de är förenliga med bestämmelserna i miljöbalken kap. 7.

Hav- och vattenmyndigheten tillstyrker förslaget.

Skogsstyrelsen ställer sig positiv till reservatsbildningen, men pekar på att det s.k. vitryggsavtal som finns mellan SKS och Bergvik i skötselområde 3.1 bör ersättas med ett nytt avtal och att skötselplanen i detta område anpassas så att den medger åtgärder för skapa död ved. Länsstyrelsen har anpassat skötselplanen så att åtgärder kan genomföras.

Fylkesmannen i Östfold stödjer förslaget och påpekar att det förstärker bevarandet av olika natur- och myrtyper i den gemensamma biogeografiska regionen.

Dalslands miljönämnd har inga erinringar mot förslaget och konstaterar att det inte är i konflikt med vare sig vindbruksplan, kommunal översiktsplan eller plan över s.k LIS-områden.

Stora Enso skog har föreslagit en annan dragning av vandringsleden. Länsstyrelsen har efter dessa synpunkter och efter samråd med berörd vägsamfällighet flyttat vandringsleden längre västerut och lyft ut P-platsen. Skulle behov av P-plats uppstå framöver bör denna fråga kunna lösas genom att anordna en sådan antingen vid Mon hållplats eller på statens mark i anslutning till Tresticklans nationalpark.

Mats Andersson, ägare till fastigheten Gunnarsbyn 1:2 motsätter sig bildandet av naturreservatet som enligt honom stoppar framtida vindkraft och hindrar utvecklingen i bygden. Han menar också att han har en gammal rätt till utfart ”tvärs över Heråälven och området” och att han vill ha kvar denna rätt. Länsstyrelsen har bett Lantmäteriet att titta på frågan, men eftersom de trots extra efterforskningar inte funnit något om att Gunnarsbyn 1:2 har någon rättighet inom det berörda reservatsområdet föranleder synpunkterna inga förändringar av beslutet.

Avtal har träffats med alla berörda markägare, utom två, vid tidpunkten för beslutet. När det gäller huvuddelen av marken som tidigare ägts av Bergvik AB har staten genom markbyte förvärvat denna. Sammantaget innebär detta att mer än 80 procent av arealen säkrats genom avtal eller förvärv.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Naturreservatet hyser höga biologiska bevarandevärden främst på grund av de unika våtmarkerna. Heråmaden ingår i den nationella myrskyddsplanen och är av stort värde för bland annat fågelfaunan. Skogen på myrholmar och i anslutning till Heråmaden är i stor utsträckning spontansådd och opåverkad av modernt skogsbruk. Den är av stor betydelse för arter som är beroende av stora sammanhängande naturskogslika bestånd. Att området ansluter till Tresticklans nationalpark ökar värdet som stort opåverkat område. Naturreservatet är också betydelsefullt för det rörliga friluftslivet. Vildmarks karaktären och inslaget av kulturspår som torplämningar och slätterlador bidrar till områdets upplevelsevärden.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå de av riksdagen antagna miljömålen Myllrande våtmarker, Ett rikt växt- och djurliv samt Levande skogar.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående mark- och vattenanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB innebär så begränsade kostnadsmissiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för konsekvensutredning av regelgivning.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturreservatet. Om det finns synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap 7 § miljöbalken).

Gagnvirke

Alla virkessortiment inkl. grenar och toppar (GROT) som tas ut ur området med stöd av föreskrifter och skötselplan tillfaller staten.

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen.
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskydds-förordningen.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Förvaltningen ska ske i samverkan med kommun och markägare.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Ersättningstalan

Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Mark- och miljödomstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap 13 § miljöbalken lämnas in till Mark- och miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, Dalslänningen och Nya Wermlandstidningen.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i Länsstyrelsens författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

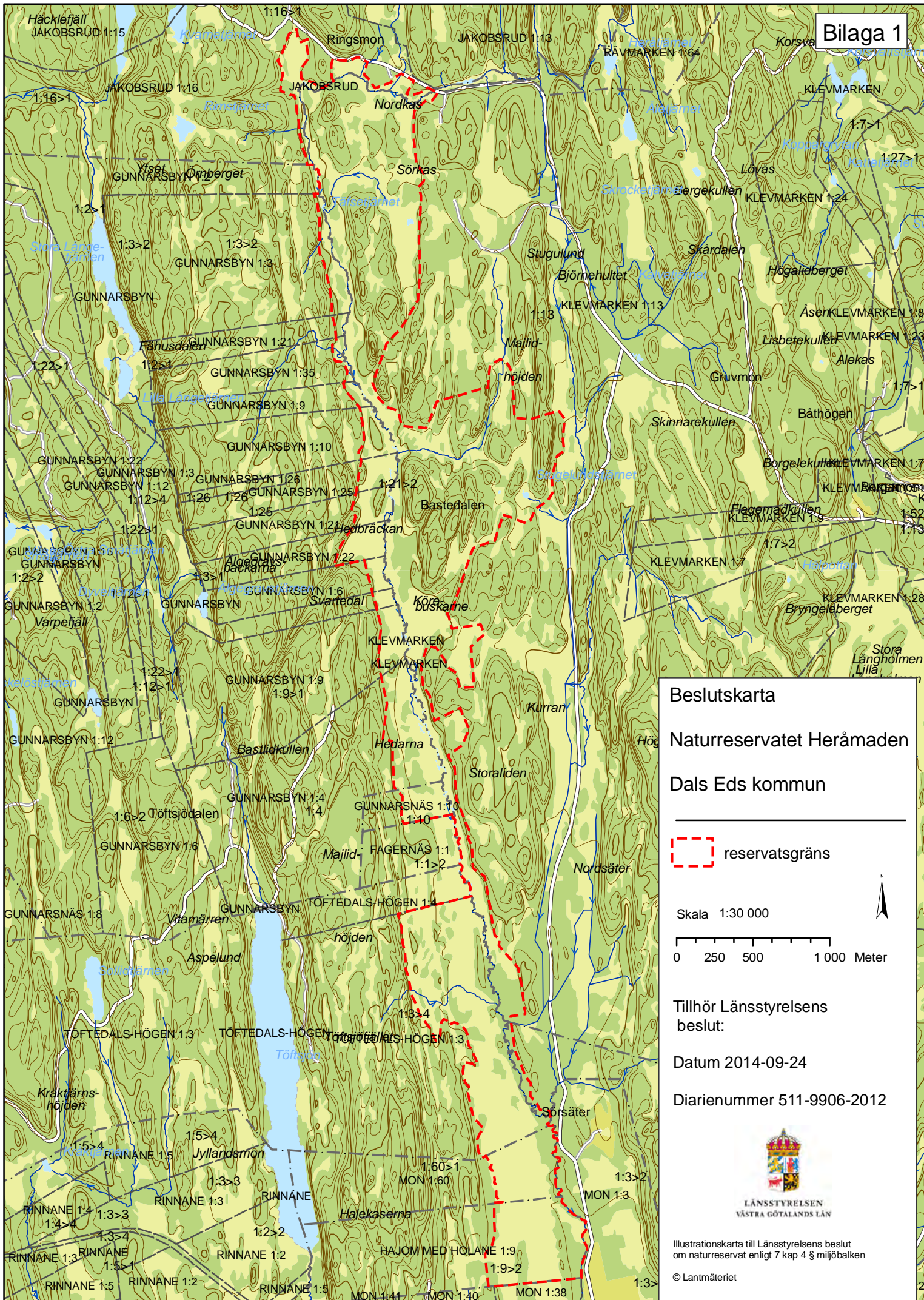
Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bifogat formulär O4.

I detta ärende har t.f. länsöverdirektör Lenny Lämber beslutat. Lennart Olsson, naturvårdsenheten har varit föredragande. I handläggningen har också deltagit naturvårdsdirektör Sven Swedberg, funktionschef Johan Jannert, antikvarie Lisa Ragnarsson, Kerstin V Andersson, samhällsbyggnadsenheten, Anna Vickman, vattenvårdsenheten och länsjurist Jonas Ledelius.

Lenny Lämber

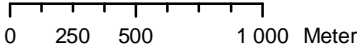
Lennart Olsson

Beslutskarta
Naturreseptat Heråmaden
Dals Eds kommun

 reservatsgräns

Skala 1:30 000

0 250 500 1000 Meter

Tillhör Länsstyrelsens beslut:

Datum 2014-09-24

Diarienummer 511-9906-2012

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Illustrationskarta till Länsstyrelsens beslut om naturreseptat enligt 7 kap 4 § miljöbalken

© Lantmäteriet

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bilaga 2

Dnr 511-9906-2012
Beslut 2014-09-24

ÖVERSIKTSKARTA

Naturresevatet Heråmaden Dals Eds kommun

0 1 2 3 Kilometer